

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 73/2018-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. marca 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Mišlinom, Južná trieda 9, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Okresného súdu Humenné sp. zn. 2 Nt 6/2011 z 10. mája 2017 a sp. zn. 2 Nt 6/2011 z 25. augusta 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. októbra 2017 doručená sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) uzneseniami Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 Nt 6/2011 z 10. mája 2017 a sp. zn. 2 Nt 6/2011 z 25. augusta 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenia“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že rozsudkom okresného súdu sp. zn. 4 T 87/2008 zo 16. februára 2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 To 33/2009 z 2. júla 2009 bol obžalovaný [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odsúdený“) uznaný vinným zo spáchania prečinu ublíženia na zdraví podľa § 517 ods. 1 a 2 písm. a) s použitím § 138 písm. h) Trestného zákona a prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 písm. c) Trestného zákona, za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov, ako aj trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá na dobu 4 rokov. Okresný súd obžalovanému zároveň uložil povinnosť nahradiť sťažovateľovi ako poškodenému v trestnom konaní škodu v sume 6 089,27 €, pričom so zvyškom nároku na náhradu škody odkázal sťažovateľa na občianske súdne konanie. V označenej trestnej veci matka odsúdeného podala 14. novembra 2011 návrh na povolenie obnovy konania, ktorému okresný súd uznesením sp. zn. 2 Nt 6/11 z 18. mája 2015 vyhovel a obnovu konania povolil. Na základe sťažností okresného prokurátora a sťažovateľa krajský súd uznesením sp. zn. 4 Tos 37/2015 z 9. februára 2016 napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a návrh na obnovu konania zamietol. Podaním doručeným okresnému súdu 11. apríla 2017 uplatnil sťažovateľ nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v celkovej sume 6 318,46 €, keď vychádzal z tarifnej hodnoty 24 277,20 €. Vyššia súdna úradníčka okresného súdu uznesením sp. zn. 2 Nt 6/2011 z 10. mája 2017 o návrhu sťažovateľa rozhodla tak, že sťažovateľovi priznala tarifnú odmenu spolu s hotovými výdavkami v celkovej sume 3 607,23 €, keď vychádzala z tarifnej hodnoty 6 089,27 €, teda zo sumy zodpovedajúcej priznanému nároku na náhradu škody v trestnom konaní. Proti označenému uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorou sa domáhal, aby mu okresný súd priznal odmenu tak, ako bola vyčíslená v jeho návrhu doručenom 11. apríla 2017. Okresný súd uznesením sp. zn. 2 Nt 6/2011 z 25. augusta 2017 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú zamietol.

3. Sťažovateľ namieta porušenie označených práv napadnutými uzneseniami okresného súdu, pričom v odôvodnení sťažnosti bližšie argumentuje:

„Vo vyčíslení trov boli riadne vyčíslené nároky poškodeného v sume 24.277,20,- Eur, ktoré ku dňu podania návrhu na obnovu konania odsúdeným i ku dňu prevzatia zastúpenia advokátom ako splnomocnencom poškodeného v konaní o obnovu konania boli súdom už priznané alebo proti poškodenému uplatnené ako pohľadávky poškodeného v súdnom konaní. Tieto nároky boli riadne preukázané súdnymi rozhodnutiami, posudkami lekárov o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia a dokladmi o ich uznaní a vyplatení poisťovňou [REDAKOVANÉ] vedľajším účastníkom súdnych konaní... Ak by bol v obnovenom konaní právoplatne zrušený právoplatný rozsudok, ktorým bol ods. [REDAKOVANÉ] uznaný za vinného z trestného činu, pri ktorom poškodenému bolo ublížené na zdraví, musel by poškodený jemu vyplatené náhrady škody na zdraví vrátiť a v časti uplatnených nárokov v súdnych konaniach by bol neúspešný a zrejme zviazaný aj na náhradu trov konaní odsúdenému [REDAKOVANÉ]. Preto máme za to, že tarifnou hodnotou pre výpočet tarifnej odmeny mala byť suma 24.277,20,- Eur a základnou sadzbou základnej tarifnej odmeny suma 403,34,- Eur.

... Okresný súd Humenné uznesením sp. zn. 2Nt 6/2011 z 25.8.2017, vydaným sudcom, sťažnosť poškodeného a sťažovateľa... ako nedôvodnú zamietol. V odôvodnení uznesenia ani jediným slovom neuviedol, prečo základnú sadzbu tarifnej odmeny nevypočítal vo výške 403,34,- Eur z tarifnej hodnoty v sume 24.277,20,- Eur, z ktorej uplatnil základnú sadzbu tarifnej odmeny poškodený... v podaní doručenom súdu 11.4.2017.

... Okresný súd Humenné uznesením sp. zn. 2Nt 6/2011 z 10.5.2017, vydaným vyššou súdnou úradníčkou a uznesením sp. zn. 2Nt 6/2011 z 25.8.2017, vydaným sudcom, ktorým sťažnosť poškodeného a sťažovateľa... proti uzneseniu sp. zn. 2Nt 6/2011 z 10.5.2017, vydanému vyššou súdnou úradníčkou, ako nedôvodnú zamietol, porušil základné právo sťažovateľa... na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky... a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...“

4. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol o porušení jeho v záhlaví rozhodnutia označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutými

uzneseniami okresného súdu, aby napadnuté uznesenia zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľovi náhradu trov konania.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami, ktorými okresný súd rozhodol o trovách sťažovateľa ako poškodeného v konaní o návrhu na povolenie obnovy trestného konania, ktoré mu vznikli pribratím splnomocnenca. Sťažovateľ vyčíta napadnutým uzneseniam nedostatok odôvodnenia vo vzťahu k určeniu tarifnej hodnoty, z ktorej okresný súd následne vypočítal základnú sadzbu tarifnej odmeny.

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

9. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

**K namietanému porušeniu označených práv uznesením okresného súdu
sp. zn. 2 Nt 6/2011 z 10. mája 2017**

10. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že vzhľadom na princíp subsidiarity („ak... nerozhoduje iný súd“), ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, len vtedy, ak poskytovanie tejto ochrany nie je v právomoci všeobecných súdov.

11. V danom prípade mal sťažovateľ možnosť domáhať sa preskúmania postupu, ako aj uznesenia okresného súdu sp. zn. 2 Nt 6/2011 z 10. mája 2017 vydaného vyššou súdnou úradníčkou využitím riadneho opravného prostriedku, a to sťažnosti, ktorú sťažovateľ aj účinne využil. Na základe sťažovateľom podanej sťažnosti sa sudca okresného súdu, ktorý je v tomto prípade nadriadeným orgánom [§ 190 ods. 2 písm. c) Trestného poriadku], v rozsahu svojho preskúmacieho revízneho oprávnenia musel vo vzťahu k postupu a uzneseniu vyššej súdnej úradníčky v podstate vyrovnáť s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi, aké sťažovateľ na adresu tohto rozhodnutia a postupu uvádza aj v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa v tejto

časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (I. ÚS 103/02, III. ÚS 70/02).

K namietanému porušeniu označených práv uznesením okresného súdu

sp. zn. 2 Nt 6/2011 z 25. augusta 2017

12. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

13. Ústavný súd poukazujúc na svoju stabilizovanú judikatúru zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

14. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

15. V judikatúre ústavného súdu sa ustálil právny názor, podľa ktorého rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi zásadne patrí do právomoci týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (napr. IV. ÚS 248/08).

16. Ústavný súd pri posudzovaní sťažností, ktoré smerujú proti rozhodnutiam všeobecných súdov v častiach, ktoré sa týkajú problematiky (náhrady) trov konania, t. j. problematiky, ktorá má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k prípadnému zrušeniu napadaného výroku o trovách konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu (resp. práva na spravodlivé súdne konanie) zvlášť extrémnym spôsobom, alebo ak zistí, že napadnutým rozhodnutím došlo zároveň aj k neprípustnému zásahu do iných ústavou garantovaných práv (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

17. Okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú, vo vzťahu k sťažnostným námietkam najmä uviedol:

„Podľa § 557 ods. 1 Tr. por., ak bol poškodenému aspoň sčasti priznaný nárok na náhradu škody, je odsúdený, ktorému bola povinnosť na náhradu škody uložená, povinný nahradiť mu trovy potrebné na účelné uplatnenie jeho nároku v trestnom konaní vrátane trov vzniknutých pribráním splnomocnenca.

Splnomocnenec poškodeného má nárok na náhradu trov poškodeného, ktoré mu vznikli v súvislosti so splnomocnením advokáta na zastupovanie poškodeného v tomto konaní, t.j. v konaní o návrhu na povolenie obnovy konania vedeného na tunajšom súde pod sp. zn. 4T 87/2008, t.j. má právo na náhradu trov vzniknutých poškodenému v súvislosti s činnosťou splnomocnenca v tomto konaní. Poškodenému bol v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 4T 87/2008 priznaný nárok na náhradu škody vo výške 6.089,27 eur, čo je tarifná hodnota pre výpočet tarifnej odmeny za úkon právnej služby podľa vyhl. 655/2004 Z. z..

... Skutočnosti uvádzané splnomocnencom poškodeného v predmetnej sťažnosti nie sú dôvodné k tomu, aby súd v rámci autoremedúry sťažnosti vyhovel a predmetné rozhodnutie zrušil.“

18. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené východiská svojej ustálenej judikatúry konštatuje, že námietky sťažovateľa odôvodňujúce porušenie jeho označených práv napadnutým uznesením okresného súdu smerujú proti rozhodnutiu o výške náhrady trov konania, čo sa v okolnostiach daného prípadu vo svojich dôsledkoch síce mohlo negatívne dotknúť sťažovateľa, avšak z hľadiska kritérií ústavnej udržateľnosti súdneho konania ich podľa názoru ústavného súdu nemožno dávať na rovnakú úroveň a pripisovať rovnakú ústavnú relevanciu ako v prípade, ak by išlo o námietky proti procesnému postupu všeobecného súdu vedúcemu k rozhodnutiu vo veci samej.

19. Ústavný konštatuje, že napadnuté uznesenie okresného súdu aj vzhľadom na už citovanú judikatúru ústavného súdu nemožno z ústavnoprávneho hľadiska spochybňovať. Záver okresného súdu, ktorý za základ pre výpočet tarifnej hodnoty považoval sťažovateľovi v adhéznom konaní priznaný nárok na náhradu škody, ústavný súd považuje za ústavne udržateľný, nevykazujúci znaky arbitrárnosti ani zjavnej neodôvodnenosti. Z napadnutého uznesenia okresného súdu totiž nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Sťažovateľom namietané pochybenie okresného súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania spočívajúce v absencii odôvodnenia vo vzťahu k sťažovateľom uplatnenej tarifnej hodnote, ktorá

evidentne nemá podklad v zákonnej úprave, zjavne nemá ústavnoprávnu relevanciu. Uplatňujúc východiská svojej doterajšej judikatúry ústavný súd zastáva názor, že v danom prípade nejde o pochybenie takej intenzity, na základe ktorého by mohol po prípadnom prijatí sťažnosti reálne dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Opačný prístup k posudzovaniu námietok sťažovateľa by v konečnom dôsledku smeroval k spochybňovaniu ústavného postavenia ústavného súdu ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) a vyúsťoval do jeho vnímania ako riadnej (prípadne mimoriadnej) opravnej inštancie v rámci sústavy všeobecných súdov.

20. V posudzovanom prípade preto vzhľadom na predmet napadnutého uznesenia, ktorým bolo rozhodnuté o trovách konania, by zásah ústavného súdu mohol odôvodňovať jedine výnimočný exces v postupe a záveroch napadnutého uznesenia rozporný so samotnými princípmi spravodlivého súdneho konania, aký v okolnostiach danej veci ústavným súdom zistený nebol.

21. Keďže ústavný súd nezistil možnosť porušenia sťažovateľom označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu sp. zn. 2 Nt 6/2011 z 25. augusta 2017, ktorá by mohla zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do napadnutého uznesenia v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy, odmietol sťažnosť aj v tejto časti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

22. Keďže sťažnosť bola ako celok odmietnutá, ústavný súd už o ďalších návrhoch sťažovateľa v nej uplatnených nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. marca 2018